Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	4To/87/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6118010087
Dátum vydania rozhodnutia:	19. 09. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Alojz Palaj
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2018:6118010087.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd Banská Bystrica, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alojza Palaja a sudcov JUDr. Slavoja Sendeckého a JUDr. Mária Šuleja, na verejnom zasadnutí dňa 19. septembra 2018, prejednal odvolania krajskej prokuratúry, poškodených strán P. Q., maloletej N. C. a F. C., zákonného zástupcu poškodených 2/,3/ V. Q., zastúpených splnomocnencom JUDr. Ing. Bernardom Pekárom PhD., AK Banská Bystrica, proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica zo 17.04.2018 sp.zn. 3Tk/1/2018 a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 321 ods. 1 písm. f), ods. 2 Tr. por. z r u š u j e rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade škody vo vzťahu k poškodeným P. Q., F. C. a N. C..

Rozhodujúc sám v zmysle § 322 ods. 3 Tr. por. podľa § 287 ods. 1 Tr. por. je obžalovaný povinný nahradiť poškodenej P. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. XXX, okres D. škodu v sume 2.415,38 Eur.

Podľa § 287 ods. 1, ods. 2 Tr. por. per analogiam, § 11 ods. 1, § 13 ods. 1, ods. 2, ods. 3 O.z. u k l a d á obžalovanému J. C. povinnosť nahradiť z titulu nemajetkovej ujmy poškodeným P. Q., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. XXX, okres D., 10.000,- Eur, poškodenej F. C., nar. XX.XX.XXXX a maloletej N. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. XXX, zastúpeným V. Q., nar. XX.XX.XXXX, 30.000,- Eur u každej poškodenej zvlášť

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súdu prvého stupňa bol obžalovaný J. C. uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr. zák. s poukazom na ust. § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

dňa 26.08.2017 v čase od 20.50 h do 21.07 h v N. A. na ulici Kolibská cesta 6232/6, na parkovisku pred kultúrnym domom, v ktorom v byte na poschodí spoločne býval s manželkou C. C., narodenou XX.XX.XXXX, v strednom stupni opitosti (1,34 - 2,01 g/kg alkoholu v krvi) v priestore služobného motorového vozidla hliadky Obvodného oddelenia PZ Nová Baňa zn. VW Golf Combi, evidenčného čísla D ktorá bola na základe telefonátu P. Q. privolaná na miesto trvalého bydliska manželov za účelom preverenia oznámenia o tom, že J. C. mal fyzicky napádať jej dcéru, C. C., po tom ako C. C. príslušníkom policajnej hliadky povedala, že ona s manželom už v byte neostane, pretože sa ho bojí a nasadla do zadnej časti predmetného služobného motorového vozidla, ku ktorému, už odchádzajúcemu, J. C. pristúpil, otvoril na ňom ľavé zadné dvere a kuchynským nožom s čiernou plastovou rukoväťou s dĺžkou čepele 11,3 cm, veľkou silou a prudkosťou spôsobil C. C. viaceré bodné a bodnorezné poranenia (celkovo 6 rán) v oblasti hrudníka, ľavej časti brucha a pravého ramena, vrátane poranenia pravej vnútornej hrudnej tepny a brušnej srdcovnice, následkom čoho utrpela šok z vykrvácania do hrudnej a

brušnej dutiny, v dôsledku ktorých zranení po prevoze do zdravotníckeho zariadenia Svet zdravia, a.s. Sládkovičova 11, Žiar nad Hronom o 22.34 h dňa XX.XX.XXXX zomrela.

Za to bol odsúdený podľa § 145 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 36 písm. j), l) Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 39 ods. 1 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov a podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. bol na výkon trestu zaradený do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. bol obžalovanému uložený ochranný dohľad na dva roky.

Podľa § 83 ods. 1 písm. g) Tr. zák. mu bolo uložené zhabanie kuchynského noža.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. bola obžalovanému uložená povinnosť nahradiť poškodeným stranám, a to Ministerstvu vnútra SR škodu v sume 483,32 Eur, zdravotnej poisťovni Dôvera, Bratislava, škodu v sume 591,94 Eur, P. Q. škodu v sume 2.415,38 Eur.

Podľa § 288 ods. 2 Tr. por. bola poškodená P. Q. so zvyškom nároku na náhrady odkázaná na civilný proces.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. boli poškodené F. C. a maloletá N. C., zastúpené V. Q., odkázané s nárokmi na náhradu škody na civilný proces.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal odvolanie jednak zástupca krajskej prokuratúry, ale aj poškodené strany P. Q., ako aj maloletá N. C. a F. C., zastúpené V. Q., prostredníctvom splnomocnenca poškodených JUDr. Ing. Bernarda Pekára, AK s.r.o. Kukučínova, Banská Bystrica, a to v tej časti, kde všetci odvolatelia napádali prvostupňový rozsudok pre jeho nezákonnosť vo výroku o náhrade škody, resp. pokiaľ nebola priznaná poškodeným nemajetková ujma. Krajskou prokuratúrou táto suma nebola určovaná, resp. nebola navrhovaná konkrétna suma, len poškodenými stranami, sa odvolaním v zmysle návrhu poškodených strán na priznanie nemajetkovej ujmy P. Q., maloletej N. C. a F. C. po 30.000,- Eur každej zvlášť.

Krajský prokurátor poukázal na ust. § 46 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého sú odvolatelia poškodenými stranami, ktorým boli trestným činom porušené i zákonom chránené práva - právo na súkromie, ktorého súčasťou je právo na rodinný život. Do tohto ich práva bolo zasiahnuté konaním obžalovaného, a to úmyselným konaním, ktoré bolo po právnej stránke aj súdom vyhodnotené ako obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 Tr. zák., v dôsledku ktorého stratila P. Q. svoju dcéru a F. C. a N. C. svoju mamu. Poškodené si pritom v prípravnom konaní uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, a to kvalifikovaným spôsobom prostredníctvom písomných podaní splnomocnenca z 03.11.2017 a 21.11.2017, na ktoré poškodené P. Q., aj opatrovníčka maloletých poškodených V.. T. M. (v prípravnom konaní), resp. W.. V. Q. (v súdnom konaní) poukazovali a na ich obsah dokazovali ohľadne dôvodu i výšky svojho nároku na nemajetkovú ujmu. Samotné písomné podania splnomocnenca poškodených boli oboznámené pri dokazovaní na hlavnom pojednávaní 17.04.2018, kde krajský prokurátor poukazuje aj na obdobnú rozhodovaciu činnosť iných súdov v rámci priznávania nárokov na nemajetkovú ujmu.

Krajský prokurátor vyslovil názor, že bolo preukázané u dotknutých osôb, že sú splnené všetky zákonné podmienky na priznanie nároku na náhradu škody z titulu nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku trestného činu spáchaného obžalovaným.

Poškodené strany prostredníctvom splnomocnenca argumentovali obdobným spôsobom, ako krajská prokuratúra, teda, že súd prvého stupňa nepostupoval zákonným spôsobom, pokiaľ riadne a včas uplatnené nároky na náhradu nemajetkovej ujmy odmietol, resp. s týmito nárokmi poškodené strany boli odkázané na civilný proces.

Podľa ich názoru preukázali v konaní pred súdom práva zásady na súkromný život a rodinný život, ako aj závažnosť tohto zásahu, teda splnili podmienky hypotézy právnej normy upravenej § 13 ods. 2,3 Občianskeho zákonníka, upravujúceho právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. V dôsledku uvedeného sa nevyžaduje žiadne ďalšie preukazovanie vzniku nemajetkovej ujmy, v tomto prípade sa ani preukázať nedá, a teda aj za súčasného stavu vykonaného dokazovania by poškodeným bola v civilnom konaní peňažná náhrada nemajetkovej ujmy priznaná, nakoľko by uniesli dôkazné bremeno.

Neexistuje preto žiadny rozumný a zákonný dôvod na nepriznanie nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v tomto konaní.

Ďalej cituje ust. § 288 ods. 1 Tr. por., keď podľa názoru poškodených strán neboli splnené podmienky na takýto postup zo strany súdu prvého stupňa a v zmysle odkázania s nárokmi poškodených na civilný proces, pretože v rámci trestného konania boli dostatočne splnené podmienky na priznanie nároku v zmysle § 287 ods. 1 Tr. por., vychádzajúc z ust. § 13 ods. 2,3 Občianskeho zákonníka, pričom právo na priznanie poškodeným nárokov na náhradu škody v rámci trestného konania v primeranej lehote je zakotvené aj v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25.10.2012, v ktorom sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza Rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV.

Nedostatočne odôvodnené odkázanie poškodených s ich nárokmi na civilný proces v tomto prípade je v rozpore s citovanými ustanoveniami smernice.

Z uvedených dôvodov teda poškodené strany prostredníctvom splnomocnenca navrhli zrušiť napadnutý rozsudok vo výroku o náhrade škody, kde boli odkázané s nárokmi na civilný proces a priznať nárok na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy po 30.000,- Eur každej zvlášť.

Obžalovaný prostredníctvom svojho obhajcu vo vyjadrení k odvolaniam vyslovil názor, že súd prvého stupňa rozhodol vo výroku o náhrade škody v súlade so zákonom, odôvodňujúc tento názor tým, že k uplatnenej nemajetkovej ujmy zo strany poškodených súd nebol povinný priznať takúto nemajetkovú ujmu, vyčíslenie škody nie je obligatórnou súčasťou definovania objektívnej stránky trestného činu. Pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia - nemajetkovej ujmy v rámci tzv. voľnej úvahy súdu však v súlade s princípmi spravodlivosti súd prihliadol na najrôznejšie momenty, pritom vychádzal z čo najúplnejšieho skutkového stavu a opieral sa o preskúmateľné konkrétne hľadiská. Poukázal na argument, že obžalovaný nedisponuje žiadnym hnuteľným, ani nehnuteľným majetkom a finančnými prostriedkami, preto aj zaviazanie k adekvátnej výške nemajetkovej ujmy by bolo pre neho neúčelné, s prihliadnutím aj na uložený trest odňatia slobody vo výmere 16 rokov, teda nie je dostatočný predpoklad, že bude mať dostatočný príjem na uhradenie nemajetkovej ujmy, pri zohľadnení skutočnosti, že ako otec poškodených dcér je povinný prispievať na výživu svojich detí v zmysle zákona o rodine. V ďalšom poukázal na skutočnosť, že poškodené majú právo na odškodnenie aj v zmysle zákona č. 274/2017 Zbierky zákonov o obetiach trestných činov, teda dôjde k otázke náhrady tzv. nemajetkovej ujmy zo zákona.

Krajský súd na základe odvolaní odvolateľov preskúmal v zmysle ust. § 317 ods. 1,2 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, proti ktorým smerovali odvolania odvolateľov, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo napadnutému rozsudku v tejto časti, a zistil, že odvolania odvolateľov sú dôvodné.

Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je v podstate právoplatným vo výroku o vine a výroku o treste, ako aj ostatných výrokoch, s výnimkou výroku o náhrade škody, v ktorej časti bol rozsudok napadnutý odvolaniami odvolateľov.

Bez ohľadu na obsah odvolaní odvolateľov odvolací súd musí konštatovať formálne pochybenie vo výroku, týkajúci sa náhrady škody u odvolateľov, kde súd prvého stupňa nesprávne v adrese poškodených strán uvádza bydlisko A. XXX, s nesprávne určeným okresom tohto bydliska - N. A., skutočnosti sa obec A. nachádza v územnosprávnom celku okresu D., keď N. A. nie je okresným mestom. Teda už z tohto dôvodu musel odvolací súd na základe odvolaní odvolateľov napraviť formálne pochybenie prvostupňového súdu a rozhodnúť vo výroku o náhrade škody P. Q. určením náhrady škody v sume 2.415,38 Eur tak, ako rozhodol prvostupňový súd, keď poškodená strana v tejto časti uplatnila svoje nároky riadne a včas a opodstatnenosť jej nárokov v tejto výške bola nesporne preukázaná v rámci vykonaného dokazovania.

Pokiaľ ide o spornú a napadnutú časť výroku o náhrade škody, kde boli poškodené strany odkázané s nárokmi na náhradu škody na civilný proces v zmysle § 288 ods. 1 Tr. por., odvolací súd musí konštatovať závažné pochybenie súdu prvého stupňa, preto v tejto časti napadnutý rozsudok zrušil a rozhodol vo veci sám v zmysle § 322 ods. 3 Tr. por.

Súd prvého stupňa v tejto časti argumentoval hlavne tým, že k naplneniu nemajetkovej ujmy zo strany poškodených súd pripomína, že u trestného činu, za ktorý bola uznaná vina, v tomto prípade vyčíslenie škody nie je obligatórnou súčasťou definovania objektívnej stránky trestného činu. Pri stanovení výšky peňažnej čiastky tohto zadosťučinenia je potrebné zohľadniť tak rozsah vzniknutej ujmy, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva. Aj keď sa pri určovaní výšky peňažného zadosťučinenia uplatňuje voľná úvaha súdu, nemôže však ísť o nepreskúmateľnú ľubovôľu a rozhodnutie v tomto smere sa musí opierať o objektívne a preskúmateľné kritériá, vychádzajúce z okolností prípadu, ktoré smerujú k napraveniu alebo k vyváženiu nemajetkovej ujmy vzniknutej obzvlášť závažným zločinom vraždy. Súd sa tým dôsledne zaoberal, pričom pri rozhodovaní o vine a treste nemal vytvorené súkromnoprávne mechanizmy priznania výšky nemajetkovej ujmy, ktorá by nevzbudzovala dôvodné pochybnosti. Pokiaľ ide o samotnú podstatu priznania náhrady nemajetkovej ujmy, tak ide o primeranú náhradu nemajetkovej ujmy, nie úplnú, keď zásadou súkromného a rodinného života navrhovateľov sa objektívne ani vyčísliť nedá, absolútne už nejde o cenu života, ako to býva často prezentované. Priznanie nemajetkovej ujmy slúži iba na zmiernenie ujmy, ktorú poškodení utrpeli.

Za hlavnú argumentáciu pre nepriznanie nároku súd považuje skutočnosť, že poškodení na hlavnom pojednávaní nevedeli výšku nemajetkovej ujmy odôvodniť a súd v rámci dokazovania nevedel bez akýchkoľvek pochybností túto nemajetkovú ujmu posúdiť, rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti v rámci adhézneho konania.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby a jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa ods. 3 § 13 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Podľa teórie práva k vzniku občianskej zodpovednosti, spôsobenej zákonom do osobnosti fyzickej osoby, musia byť splnené zákonné predpoklady, ktorými sú najmä:

- existencia zásahu, ktorý objektívne spôsobí vyvolať nemajetkovú ujmu a ktorý spočíva v porušení alebo v ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej fyzickej a morálnej integrite,

- musí ísť o zásah neoprávnený a

- musí byť daná príčinná súvislosť medzi oboma uvedenými predpokladmi.

Vychádzajúc teda z uvedených predpokladov a zásad v konkrétnom prípade možno konštatovať, že poškodené strany splnili zákonné podmienky pre takýto postup, pretože vykonaným dokazovania v rámci trestného konania boli nesporne preukázané všetky tri atribúty pre predpoklady priznania nároku na priznanie nemajetkovej ujmy. K prostriedkom súdnej ochrany osobnosti podľa § 13 Občianskeho zákonníka patrí:
a) negatívna žaloba - právo domáhať sa upustenia od neoprávnených zásahov,
b) reštitučná žaloba - právo domáhať sa odstránenia následkov neoprávnených zásahov,
c) satisfakčná žaloba - právo na poskytnutie primeraného zadosťučinenia.

V tomto konkrétnom prípade prvé dve možnosti žaloby a uplatnenia nároku zo strany poškodených strán, vzhľadom na charakter a následky trestnej činnosti, ako príčinnej súvislosti vzniku nárokov poškodených strán z hľadiska ich následkov sú nerealizovateľné, na rozdiel od satisfakčnej podmienky pre uplatnenie takéhoto práva, pretože vo všetkých prípadoch, v ktorých negatívna a reštitučná žaloba nevedú k úplnému odčineniu zásahov, má subjekt nárok na to, aby súd uložil poskytnutie zadosťučinenia, v tomto prípade zrejme neprichádza v úvahu v inej forme, ako finančnej formy určitého satisfakčného odškodnenia.

Stupeň ujmy na právach poškodených strán je v podstate nevyčísliteľný podľa konkrétnych tabuľkových alebo iných presnejšie určujúcich faktorov, tento sa dá ustáliť len voľnou úvahou súdu z pohľadu vcítenia sa do postavenia poškodenej strany z hľadiska zasiahnutia jeho osobnosti, konaním a následkami v zmysle trestnej činnosti, ktorých sa páchateľ v tomto prípade dopustil u osoby im blízkej, na jednej strane matke nebohej poškodenej a na druhej strane maloletých detí poškodenej, keď zrejme ústavné práva na život a rodinu z ľudského hľadiska viac zasiahnuté ani byť nemohli, keď boli samotné deti svedkami krutého konania z hľadiska spôsobu a následkov trestnej činnosti obžalovaného. Nemožno prehliadnuť, že z hľadiska ujmy nielen momentálnej v čase pocítenia straty matky maloletými deťmi, ale aj s kritickou zmenou života do budúcnosti, stratou dieťaťa a u detí zrejme najbližšej osoby v osobe matky, budú pociťovať nielen vo veku dospievania, ale aj po celý život. Tým však nemožno bagatelizovať postavenie matky nebohej, s ktorou zjavne podľa vykonaného dokazovania mala poškodená dcéra úprimný rodinný citový vzťah a z jej pohľadu túto ujmu v strate dcéry nemožno tiež postaviť len do roviny pokrvného príbuzenstva, ale aj ďalších následkov do budúcna, určitých zásadných zmenách z hľadiska pokrvnej, morálnej, prípadne zákonnej povinnosti starať sa o maloleté deti ako pozostalé po nebohej poškodenej v predmetnej veci. Pokiaľ ide o výšku priznaných nárokov, odvolací súd odstupňoval tieto nároky stupňom a rozsahom zásahu do vnútorného i materiálneho sveta maloletých detí, ktoré takúto ujmu musia pociťovať podstatne intenzívnejšie ako dospelá osoba, teda matka nebohej, berúc v úvahu pritom aj životné podmienky a náklady na život, prostriedky zabezpečenia obživy do veku dospelosti a osamostatnenia sa maloletých detí, ktoré zo strany matky P. Q. nie sú dané tak zásadným spôsobom, ako u maloletých detí.

Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd nemohol opomenúť aj skutočnosť, že primerané zadosťučinenie má aj povahu sankčnú, keďže zaplatenie zadosťučinenia predstavuje pre rušiteľa aj istú finančnú ujmu, ale táto stránka hrá pri poskytovaní zadosťučinenia len vedľajšiu úlohu.

Na argumentáciu okresného súdu o vymožiteľnosti alebo nevymožiteľnosti priznaných nárokov musí odvolací súd konštatovať, že pri rozhodovaní o priznaní alebo nepriznaní nemajetkovej ujmy, jej vymožiteľnosť sa neberie v úvahu, naopak, väčšiu úlohu v tomto prípade plní otázka závažnosti konania a následkov obžalovaného tak pre poškodeného samotného, v tomto prípade nebohú poškodenú, ako aj v priamej príčinnej súvislosti jej blízkych príbuzných, ktorí samotný priebeh, spôsob a následky konania obžalovaného museli pociťovať a pociťujú doposiaľ veľmi intenzívne po stránke citovej, ako aj zníženie kvality života, hlavne rodinného života, o ktoré boli hlavne maloleté deti ukrátené do budúcna, a to pre úmyselný, nenapraviteľný následok konania obžalovaného.

Z hľadiska výšky uloženej náhrady, odvolací súd v neposlednom rade poukazuje tiež na vek jednotlivých poškodených a bližšie neurčenú dĺžku doby nasledujúceho ovplyvnenia života negatívnymi dôsledkami konania, pre ktoré sa priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.

Z uvedených dôvodov potom odvolací súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.